

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри журналістики та мовної комунікації
протокол № 11 від 09 травня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП 06 «Журналістика»
Світлана ХАРЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Практична стилістика»

спеціальність: 061 «Журналістика»
освітня програма: 06 «Журналістика»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник:
д.ф.н., професор кафедри журналістики та мовної комунікації Семашко Т.Ф.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

« » _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри журналістики та мовної комунікації
протокол № 11 від 09 травня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри

_____ Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП 06 «Журналістика»

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Практична стилістика»

спеціальність: 061 «Журналістика»

освітня програма: 06 «Журналістика»

гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник:

д.ф.н., професор кафедри журналістики та мовної комунікації Семашко Т.Ф.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	перший (бакалаврський)	
Спеціальність	061 «Журналістика»	
Освітня програма	06 Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	<u>180</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>6</u>	
Кількість змістових модулів	<u>4</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
Форма контролю	залік (6 семестр, 3 курс) іспит (7 семестр, 4 курс)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3, 4	
Семестр	VI, VII	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	45 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	105 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	аудиторних – 3; 2 год. самостійної роботи студента – 5; 5 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Навчальний курс «Практична стилістика» зорієнтований на систематизацію знань та формування необхідних мовленнєвих умінь і навичок студентів, які опановують професію журналіста.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є стилістична диференціація мови, характеристика її функціональних стилів. Практична стилістика має прикладний характер, зокрема, орієнтована на практичне вдосконалення мови, вибір мовцем найдоцільніших форм спілкування в різних суспільних сферах, на засвоєння мовних норм.

Мета дисципліни:

- поглибити знання із сучасної української мови, її практичного функціонування в ЗМІ;
- подати основи практичної стилістики української мови як системного курсу, покликаного сформуванню у студентів-журналістів потребу володіти засадничими нормами комунікативного аспекту мови як основного засобу реалізації власної індивідуальності;
- вивчити особливості використання функціональних різновидів української мови у суспільстві, в різних мовленнєвих ситуаціях;
- засвоїти стилістичні засоби сучасної української мови на різних рівнях мовної системи: фонетичному, лексичному, граматичному тощо;
- виробити вміння та навички раціонально та науково обгрунтовано створювати стилістично довершені тексти різних стилів відповідно до мети, призначення й умов спілкування у контексті майбутнього фаху;
- виробити у студентів-журналістів чуття естетики та постійного вдосконалення писемного та усного мовлення;
- прищепити студентам потяг до постійного мовного самовдосконалення, до розширення загальнокультурної підготовки.

Завдання курсу:

- засвоїти основні поняття курсу, подати їх крізь призму онтологічної природи мови;
 - розширити сферу використання сучасної української літературної мови в усіх її функціональних різновидах;
 - сприяти глибокому оволодінню стилістикою української мови як цілісною системою та її практичного функціонування в ЗМІ;
 - виробити в майбутніх фахівців журналістики вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів;
 - сформуванню у студентів-журналістів стійкі вміння та навички доречно й правильно використовувати стилістичні можливості мови (виразові засоби мови) в усіх її функціональних різновидах;
 - виробити у майбутніх фахівців із журналістики вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів,
 - сформуванню навички конструювання стилістично довершеного тексту;
- розвинути у майбутніх журналістів комунікативні компетенції, потрібні у професійному спілкуванні.
- сприяти піднесенню культури фахового мовлення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- предмет, завдання, значення, теоретичні положення практичної стилістики;
- історію становлення й розвитку стилістики української мови, роль і місце практичної стилістики в загальній системі мови;
- основні принципи й критерії класифікації та внутрішньожанрової диференціації стилів;

- характерні риси й особливості функціонування стилів сучасної української мови, норми і специфіку використання в них мовних засобів;
- стилістичну диференціацію словникового запасу української мови;
- стилістичні ресурси (словотворчі, морфологічні, синтаксичні засоби стилістики) та можливості їх використання в журналістських текстах різних жанрів відповідно до мети, призначення та умов спілкування;

вміти:

- користуватися стилістичними ресурсами української мови;
- використовувати мовностилістичні засоби в журналістських текстах різного спрямування й усіх жанрово-стильових різновидів;
- вільно орієнтуватися у стильовій різноманітності текстів;
- визначати стильові та жанрові мовні ознаки текстів;
- оцінювати стилістичні можливості мовних одиниць у журналістських текстах;
- вирізняти стилістичні ефекти в тексті та з'ясовувати стилістичні засоби, за допомогою яких вони досягаються;
- здійснювати стилістичний аналіз текстів, виявляти відхилення від норм, застосовувати засоби для усунення недоліків;
- знаходити мовні помилки й виправляти їх відповідно до норм української мови.
- будувати тексти різних жанрів відповідно до мети, призначення, сучасних стильових норм та комунікативної ситуації;
- володіти культурою слова.

Набуття компетентностей

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Фахові (предметні) компетентності (СК):

- СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

Програмні результати навчання (ПР):

- ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
- ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.
- ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Практична стилістика» 6 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Функціональна стилістика та її місце у системі ЗМІ

Тема 1. Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста.

Мова як суспільне явище. Загальнонародна мова та літературна мова. Усна й писемна форми існування мови та особливості їх використання в засобах масової інформації. Норми сучасної української літературної мови.

Тема 2. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови.

Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови. Мова і стиль. Функціонування мови як основи стилістики. Культура мови та її рівні. Культура мови в пуризм. Комунікативні якості мовлення журналістів.

Тема 3. Стилiстика як лiнгвiстична наука i навчальна дисциплiна. Мiсце практичної стилiстики в системi ЗМi.

Предмет, зміст і завдання стилістики як навчальної дисципліни. Основні розділи стилістики. Питання щодо особливого стилістичного рівня української мови. Значення стилістики як науки. Становлення стилістики української мови як окремої мовознавчої дисципліни. Методологія і методи стилістичних досліджень. Місце практичної стилістики в системі мовознавчих дисциплін. Стилiстичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі. Стиль як основне поняття лiнгвостилiстики.

Тема 4. Джерела та історія стилістики.

Елементи давньоукраїнської міфології. Антична культура і риторика. Біблійні джерела та давньоукраїнської доби. Давня книжна українська літературна мова. Стилiстика в Києво-Могилянській академії. Мовотворчість Григорія Сковороди. Український фольклор.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Основні поняття й категорії стилістики

Тема 5. Основні поняття стилістики.

Основні поняття стилістики: стилістична структура мови, стилістичне значення, стилістична парадигма, стилістичне забарвлення, стильова риса, стилістема, стилістичні прийоми, стилістична помилка. Стилiстична норма та її функціонально-стильові різновиди. Стиль, функціональний стиль. Функціонально-стильова сфера. Розмовна функціонально-стильова сфера. Письмова функціонально-стильова сфера. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.

Тема 6. Стильова диференціація сучасної української літературної мови.

Стиль як функціональний різновид літературної мови. Поняття функціонального стилю. Класифікація функціональних стилів в історії української мови. Критерії вирізнення функціональних стилів сучасної української мови. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови. Проблема функціонального статусу епістолярного, конфесійного, ораторського, інформаційного стилів. Публіцистичний стиль, його різновиди. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю. Місце публіцистичного стилю в системі функціональних стилів літературної мови. Роль публіцистичного стилю у формуванні стилістичних і мовних норм. Питання унормування мови публіцистичного стилю. Взаємодія функціональних стилів у сучасній українській мові та специфіка їх використання у сучасних ЗМІ.

Тема 7. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.

Публіцистичний стиль як різновид мови. Сфера використання публіцистичного стилю, призначення, основні ознаки. Підстили публіцистичного стилю Мовленнєва системність публіцистичного стилю і мовні засоби її творення.

«Практична стилістика» 7 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Стилiстика мовних ресурсiв i використання їхнього потенцiалу у ЗМi

Тема 1. Структура стилістики сучасної української мови. Стилiстика ресурсiв у системi засобiв масової iнформацiї.

Теоретична стилістика та її завдання. Описова стилістика..Стилiстика ресурсiв: фоностилістика, лексична стилістика (фразеологічна стилістика, діалектна стилістика), граматична стилістика (стилістична морфеміка, стилістичний словотвір, стилістична морфологія), стилістичний синтаксис. Значення функціональної стилістики. Стилiстика мови i стилістика мовлення: спільне та відмінне. Історична стилістика. Порівняльна та зіставна стилістика. Практична стилістика. Стилiстика журналістського тексту

Тема 2. Фоностилістика.

Фоностилістика (графіко – фонетичні засоби стилістики). Експресивні можливості звуків української мови. Евфонічні чергування голосних. Звукові повтори (анафора, епіфора, алітерація, асонанс, дисонанс) і їх стилістичне використання. Приклади з української художньої літератури, які ілюструють алітерацію.

Тема 3. Стилiстичне шарування словникового складу української мови в журналістських текстах.

Загальна характеристика словникового складу української мови. Стилiстичне розшарування лексики. Стилiстичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів. Види переносного вживання слова (мовна метафора, метонімія, синекдоха) та їх застосування в журналістських творах. Застосування в мові ЗМІ лексичних і контекстуальних синонімів, словникові та контекстуальні антоніми в мові ЗМІ. Функції

антонімів у журналістському тексті. Образно-виражальні засоби, побудовані на антонімії. Іронія, антитеза, оксиморон у журналістських текстах. Використання в пресі лексики загальноживаної та стилістично забарвленої. Умови використання в мові ЗМІ суспільно-політичної, виробничо-професійної, науково-термінологічної, офіційно-ділової, розмовної, просторічної лексики. Лексична сполучуваність та її порушення в журналістському тексті. Емоційно-експресивні різновиди мовлення. Слова урочисті, піднесено-схвильовані, іронічні, зневажливі, презирливі та їх використання в журналістських текстах. Робота журналіста зі словниками як засобом досягнення точності слововживання.

Тема 4. Стилїстика фразеологічних одиниць.

Стилїстичне розшарування фразеологізмів. Експресивно-емоційна роль фразеологізмів у ЗМІ. Межі використання в мові ЗМІ фразеологізмів. Стилїстично виправдана трансформація фразеологізмів і їх невмотивована переробка (спотворення). Способи «перекладу» фразеологічних одиниць із однієї мови на іншу. Майстерність журналіста у використанні фразеологічних засобів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Стилїстична практика граматичних засобів стилїстики

Тема 5. Стилїстичні засоби словотвору.

Стилїстичне використання засобів словотвору. Афіксація з лексичного та стилїстичного погляду. Словоскладання й основокладання в журналістських текстах. Виразальні та емоційно-експресивні властивості словотвору. Дотримання словотвірних норм у засобах масової інформації.

Тема 6. Стилїстична морфологія.

Морфологічні засоби стилїстики. Типові помилки в мовностилїстичному використанні категорії роду, числа, відмінка. Стилїстичні функції власних і загальних назв, ступенів порівняння, стягнених і нестягнених форм прикметників. Стилїстичне використання частин мови в продуктах мас-медіа.

Тема 7. Стилїстичні можливості синтаксису в мові ЗМІ.

Стилїстичні можливості синтаксису. Просте і складне речення в стилїстичному аспекті. Синтаксичні синоніми та паралельні конструкції. Порядок членів речення, його змістове, синтаксичне й стилїстичне значення. Місце кожного члена речення за прямого порядку слів. Стилїстична мета й виправданість інверсії. Мовностилїстичні та логічні помилки в поєднанні однорідних членів. Функції вставних слів у публіцистичних текстах. Стилїстична характеристика способів відтворення чужого висловлювання. Використання прямої мови в у різних жанрах ЗМІ. Стилїстичні особливості прямої та непрямої мови в журналістських текстах.

Тема 8. Символи як стилїстеми. Стилїстичні можливості внутрішньої форми слова.

Символ – універсальна категорія естетики, разом з тим, категорія пізнання, мислення, мови і художньої творчості. Суть символу розкривається у бінарному протиставленні образу і знаку. «Символ є і образом в аспекті його знаковості, і образним знаком» (Сергій

Аверінцев). Стилiстичнi можливостi внутрiшньої форми слова. Для створення зображально-виразових ефектiв наголошується, пiдкреслюється етимологiя слова.

Тема 9. Мовновиразові засоби стилістики та їх використання в роботі журналіста.

Формування стилістичних засобів словесної виразності. Поняття тропів. Епітет. Граматичне вираження епітетів. Кольористичні епітети в художньому тексті. Порівняння, його види та способи вираження. Використання порівнянь у текстах різних стилів. Метафора в художніх і нехудожніх текстах. Синтаксична характеристика та стилістичні можливості фігур. Період як особлива синтаксична конструкція. Використання тропів і фігур як засобу посилення емоційно-експресивних можливостей викладу медійного продукту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
6 семестр												
Змістовий модуль 1. Функціональна стилістика та її місце у системі ЗМІ												
Тема 1. Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста.	9	2	2	–	–	5						
Тема 2. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови.	9	2	2	–	–	5						
Тема 3. Стилiстика як лiнгвiстична наука i навчальна дисциплiна.	9	2	2	–	–	5						

Тема 4. Джерела та історія стилістики.	9	2	2	–	–	5							
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8	–	–	20							
Змістовий модуль 2. Основні поняття й категорії стилістики													
Тема 5. Основні поняття стилістики.	10	2	2	–	–	6							
Тема 6. Стильова диференціація сучасної української літературної мови.	11	3	2	–	–	6							
Тема 7. Інформ.-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	13	2	3	–	–	8							
Разом за змістовим модулем 2	34	7	7	–	–	20							
Разом	70	15	15	–		40							
7 семестр													
Змістовий модуль 1. Стилїстика мовних ресурсів і використання їхнього потенціалу у ЗМІ													
Тема 1. Структура стилістики сучасної української мови. Стилїстика ресурсів у системі засобів	13	2	4	–	–	7							

масової інформації.														
Тема 2. Фоностилістика.	13	2	4			7								
Тема 3. Стилiстичне шарування словникового складу української мови.	13	2	4	–	–	7								
Тема 4. Стилiстика фразеологiчних одиниць.	13	2	4	–	–	7								
Разом за змістовим модулем 1.	52	8	16			28								
Змістовий модуль 2. Стилiстична практика граматичних засобiв стилiстики														
Тема 5. Стилiстичнi засоби словотвору.	11	2	2	–	–	7								
Тема 6. Стилiстична морфологiя.	12	2	2			8								
Тема 7. Стилiстичнi можливостi синтаксису в мовi ЗМІ.	12	2	2	–	–	8								
Тема 8. Символи як стилiстеми. Стилiстичнi можливостi внутрiшньої форми слова.	10	1	2	–	–	7								
Тема 9. Мовновирозові засоби стилiстики та їх використан	13	-	6	–	–	7								

ня в роботі журналіста.													
Разом за змістовим модулем 2	58	7	14	-	-	37							
Разом	110	15	30			65							
Усього годин	180	30	45	-	-	105							

5. Теми лекцій

№ з/п	6 семестр Назва теми	Кількість годин
1	Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста.	2
2	Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови.	2
3	Стилістика як лінгвістична наука і навчальна дисципліна.	2
4	Джерела та історія стилістики.	2
5	Основні поняття й категорії стилістики. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.	2
6	Стильова диференціація сучасної української літературної мови. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	3
7	Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	
	Усього	15
	7 семестр Назва теми	
1	Структура стилістики сучасної української мови. Стилістика ресурсів у системі засобів масової інформації.	2
2	Фоностилістика.	2
3	Стилістичне шарування словникового складу української мови.	2
4	Стилістика фразеологічних одиниць.	2
5	Стилістичні засоби словотвору.	2
6	Стилістична морфологія.	2
7	Стилістичні можливості синтаксису в ЗМІ.	2
8	Символи як стилістичні елементи. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова.	1
	Усього	15

	Разом	30

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
6 семестр		
1	Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста.	2
2	Питання унормування сучасної української літературної мови. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови.	2
3	Предмет, зміст і завдання стилістики як навчальної дисципліни. Місце практичної стилістики в системі засобів масової інформації.	2
4	Історія стилістики	2
5	Основні поняття стилістики. Стилiстична норма та її функціонально-стильові різновиди. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.	2
6	Взаємодія функціональних стилів у сучасній українській мові та специфіка їх використання у сучасних ЗМІ.	2
7	Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	2
	Усього	15
Назва теми		
7 семестр		
1	Структура стилістики	2
2	Стилiстика ресурсів у системі засобів масової інформації.	2
3	Стилiстичні можливості фоностилістики.	2
5	Стилiстичне шарування словникового складу української мови в журналістських текстах.	2
6	Стилiстичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів у практиці журналіста.	2
7	Стилiстичне розшарування фразеологізмів. Експресивно-емоційна роль фразеологізмів у ЗМІ.	2
8	Стилiстичне використання засобів словотвору. Виразальні та емоційно-експресивні властивості словотвору.	2
9	Морфологічні засоби стилістики. Типові помилки в мовностилістичному використанні категорії роду, числа, відмінка.	2
10	Стилiстичні можливості синтаксису. Порядок членів речення, його змістове, синтаксичне й стилістичне значення.	2
	Стилiстичні можливості внутрішньої форми слова.	2
11	Стилiстичні засоби словесної виразності. Тропи і фігури як засіб посилення емоційно-експресивних можливостей викладу медійного продукту.	4
12	Стилiстичний аналіз тексту.	2
	Усього	30
	Разом	45

7. Теми лабораторних занять. Згідно з програмою не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Усна й писемна форми існування мови та особливості їх використання в засобах масової інформації.	5
2	Комунікативні якості мовлення журналістів.	6
3	Питання щодо особливого стилістичного рівня української мови. Значення стилістики як науки.	5
4	Стилістичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі.	5
5	Основні поняття стилістики. Функціонально-стильова єдність.	5
6	Стиль як функціональний різновид літературної мови. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови.	6
7	Місце публіцистичного стилю в системі функціональних стилів літературної мови.	5
8	Стилістичне розширення лексики.	5
9	Умови використання в мові ЗМІ суспільно-політичної, виробничо-професійної, науково-термінологічної, офіційно-ділової, розмовної, просторічної лексики.	5
10	Енциклопедичні та лінгвістичні словники, тлумачні словники, двомовні словники, словник іншомовних слів, орфографічний та орфоепічний словники та їх використання в редакційній практиці	6
11	Види переносного вживання слова (мовна метафора, метонімія, синекдоха) та їх застосування в журналістських творах.	5
12	Образно-виражальні засоби, побудовані на антонімії. Іронія, антитеза, оксиморон у журналістських текстах.	5
13	Стилістично виправдана трансформація фразеологізмів і їх невмотивована переробка (спотворення). Способи «перекладу» фразеологічних одиниць з однієї мови на іншу.	6
14	Стилістичне використання засобів словотвору. Дотримання словотвірних норм у засобах масової інформації.	5
15	Стилістичне використання частин мови в мас-медійних продуктах.	5
16	Стилістичні можливості синтаксису. Просте і складне речення в стилістичному аспекті.	5
17	Мовностилістичні та логічні помилки в поєднанні однорідних членів. Функції вставних слів у публіцистичних текстах. Стилістична характеристика способів відтворення чужого висловлювання.	6
18	Стилістичні засоби словесної виразності. Поняття тропів: епітет, порівняння, метафора в художніх і нехудожніх текстах.	5
19	Синтаксична характеристика та стилістичні можливості фігур. Період.	5
20	Стилістичний аналіз тексту.	5
	Разом	105

9. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Стилїстика як мовознавча дисциплїна. Основнї роздїли стилїстики.
2. Методи лїнгвостилїстичних дослїджень.
3. Стилї як основне поняття лїнгвостилїстики.
4. Критерїї вирїзнення самостїйностї функцїональних стилїв.
5. Норми сучасної української лїтературної мови. Роль засобїв масової інформацїї в поширеннї норм української лїтературної мови.
6. Диференцїйнї ознаки наукового стилю сучасної української лїтературної мови.
7. Диференцїйнї ознаки розмовного стилю сучасної української лїтературної мови.
8. Диференцїйнї ознаки офїцїйно-дїлового стилю сучасної української лїтературної мови.
9. Диференцїйнї ознаки художнього стилю сучасної української лїтературної мови.
10. Диференцїйнї ознаки публїцистичного стилю сучасної української лїтературної мови.
11. Диференцїйнї ознаки конфесїйного стилю і його жанрова своєрїднїсть.
12. Основнї жанри української епїстолярїї. Приватний лист у системї української епїстолярїї (особливостї композицїї, рїзновиди зачинїв, закїнчень, пїдписїв, дописок).
13. Лексика української мови з погляду стилїстичної диференцїацїї.
14. Стилїстичне значення мовної одиницї.
15. Стилїстичне використання багатозначностї та омонїмїї.
16. Паронїмїя як лексичне й стилїстичне явище. Паронїмїя як вада тексту.
17. Синонїми в стилїстичному аспектї. Можливостї цього розряду лексики в рїзних стилях мови.
18. Евфемїзми, перифрази та їншї стилїстичнї фїгури, що будуютьсѧ на основї синонїмїї.
19. Антонїмїя як лексичне та стилїстичне явище. Антонїми загальномовнї та контекстуальнї.
20. Антитеза, епїтет-оксиморон та їншї стилїстичнї фїгури, що будуютьсѧ на основї антонїмїї.
21. Групи лексики сучасної української мови за походженням. Ітернацїоналїзми, запозичення, власне їншомовнї слова, екзотизми, варваризми та їх стилїстичнї можливостї.
22. Неологїзми загальномовнї й авторськї. Причини появи, способи творення та стилїстичнї можливостї.
23. Стилїстичне використання застарїлої лексики. Історизми й архаїзми в мовї ЗМї.
24. Термїнологїчна лексика в рїзних стилях мови.
25. Професїоналїзми, їх типи, способи творення, можливостї використання.
26. Жаргонїзми й арготизми (зїставна характеристика), можливостї вживання в окремих функцїональних стилях.
27. Порївняльна характеристика розмовної та просторїчної лексики. Її стилїстичне використання.
28. Дїалектизми в номїнативнїй та стилїстичнїй функцїї.
29. Народна етимологїя. Стилїстичнї можливостї внутрїшньої форми слова в художнїх, публїцистичних та наукових текстах.
30. Фразеологїчнї звороти за їх походженням та зв'язками. Використання фразеологїзмїв у рїзних стилях мови.

31. Контамінація фразеологізмів. Особливості відтворення фразеологічних зворотів у перекладах з однієї мови на іншу.
32. Номінативні функції фразеологізмів. Експресивно-емоційна роль фразеологізмів у ЗМІ.
33. Стилiстичне використання категорії роду, числа. Стилiстичні функції власних і загальних іменників.
34. Стилiстичні функції ступенів порівняння, стягнених і нестягнених форм прикметників.
35. Стилiстичне використання числівників.
36. Стилiстичні можливості займенників.
37. Стилiстичне використання дієслів.
38. Стилiстичні функції словотворчих засобів.
39. Фонетичні засоби стилістики.
40. Стилiстичні властивості порядку слів у реченні. Стилiстична мета й виправданість інверсій.
41. Способи вираження підмета й присудка. Стилiстичне використання координації підмета й присудка.
42. Синонімія прийменникових конструкцій. Варіанти відтворення українською мовою російських словосполучень з прийменниками «по», «при».
43. Стилiстичні можливості складного речення.
44. Стилiстичні функції однорідних членів речення. Принципи побудови ряду, сполучники, прийменники та узагальнювальні слова.
45. Поняття про відокремлення як стилістичне явище. Відокремлена прикладка в різних стилях мови.
46. Власне звертання й риторичне звертання. Особливості функціонування звертань у різних стилях мови.
47. Функції вставних слів у нехудожніх та художніх текстах. Вставлені конструкції в різних стилях мови.
48. Стилiстичні фігури.
49. Індивідуальний стиль і чинники його формування.
50. Період і його стилістичне використання. Види періоду.
51. Культура мови та її рівні.
52. Культура мови і пуризм.
53. Місце практичної стилістики в системі мовознавчих дисциплін.
54. Основні поняття стилістики: стилістичне значення, стилістема, стилістична помилка.
55. Класифікація та внутрішня диференціація функційних стилів в історії української мови.
56. Критерії вирізнення функційних стилів української мови.
57. Інформативно впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.
58. Проблема функціонального статусу ораторського стилю.
59. Інтернет-стиль як допоміжна мова користувачів комп'ютерів.
60. Поняття експресивного стилю у практичній стилістиці.

Завдання модульної контрольної роботи

1. Тестові завдання.

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді.

1. Наявність в одного слова двох чи кількох пов'язаних між собою значень, що виникли в процесі розвитку первинного значення:

- a) омонімія;
- b) полісемія;
- c) антонімія;
- d) паронімія;
- e) синонімія.

2. Словам якого рядка префікси надають книжного відтінку?

- a) написати, дописати, переглянути, відійти, прибігти;
- b) псевдонауковий, гіперінфляція, мікроорганізм, ультразвук, антитіло;
- c) прадід, надхмарний, прийти, заширокий, знедолений;
- d) підробити, позатекстовий, присісти, назбирати, придивитися;
- e) вивчити, розглянути, захистити, анотація, дискусія

3. Розділ граматики, в якому вивчаються явища, що характеризують граматичну природу слова як граматичної одиниці мови:

- a) синтаксис;
- b) фонологія;
- c) морфологія;
- d) орфографія;
- e) стилістика.

4. Синтаксичний зв'язок слів, при якому залежне слово стає в тому відмінку, якого вимагає головне слово:

- a) прилягання;
- b) керування;
- c) узгодження;
- d) координація;
- e) керівництво.

5. Підкресліть рядок, в якому допущено помилку при ступенюванні якісних прикметників.

- a) добріший, наймудріший, найкращий, веселіший;
- b) найтепліший, більш коротший, менший, найбільший;
- c) більш високий, найменш хоробрий, найхоробріший, вищий;
- d) найбільш мудрий, найголовніший, ближчий, наймиліший;
- e) наймолодший, старший, найменш гарячий, найбільший.

6. Частина мови, що означає абстрактно-математичне число або певну кількість однорідних предметів чи порядок при лічбі:

- a) числівник;
- b) іменник;
- c) займенник;
- d) прислівник;
- e) прикметник.

7. Яка функція не стосується стилістичної вправності мовця?

- a) засвоєння стилістичних норм;
- b) уважне ставлення до мовних традицій;
- c) боротьба за чистоту мовлення;
- d) виразне читання вголос;
- e) розвиток „чуття мови”.

8. До якої лексичної групи належать слова *превалювати, взаємодія, аполітичний, причинність*?

- a) просторічна лексика;

- b) книжна лексика;
- c) емоційно-експресивна лексика;
- d) поетична лексика;
- e) нейтральна лексика.

9. Особливий різновид чужого мовлення, що являє собою дослівно переданий уривок з якогось твору:

- a) пряма мова;
- b) цитата;
- c) невласне пряма мова;
- d) внутрішній монолог;
- e) діалог.

10. Вирази, що коротко повчають, як є чи має бути в житті:

- a) сентенції;
- b) афоризми;
- c) максими;
- d) прислів'я;
- e) парадокси.

2. Теоретичне завдання.

Розкрийте специфіку практичної стилістики як лінгвістичної дисципліни (предмет вивчення, мета курсу, основні завдання, професійна спрямованість, основні поняття, зв'язок з іншими філологічними дисциплінами).

3. Практичне (творче) завдання.

Випишіть зі словника десять фразеологізмів про роль праці в житті людини. Складіть із ними невеликий за обсягом (до 200 слів) художній або публіцистичний текст-міркування або розповідь. Доберіть відповідний заголовок.

ЗРАЗОК ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС бакалавр Спеціальність - 061 «Журналістика»	Кафедра журналістики та мовної комунікації	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Практична стилістика»	ЗАТВЕРДЖУЮ Завідувач кафедри _____ Н.М. Костиця Протокол № від _____ 2023 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Структура стилістики.			
2. Стилiстичнi функцiї паронiмiв i антонiмiв			
<i>Тестові завдання різних рівнів</i>			
1. Які засоби звукового забарвлення використано в тексті? Сліпучі тони — і дика воля! Ой, хтось заплакав посеред поля. Зловісна доля, жорстока доля Здала сміялась струнка тополя (П. Тичина) а) прислів'я; б) асонанс; в) алітерацію; г) звуконаслідування; г) анафору			
2. З якою стилістичною метою вжито виділені в реченні старослов'янізми? Все упованіє моє На тебе, мій пресвітлий раю, На милосердіє твоє, Все упованіє моє На тебе, мати, возлагаю (Т. Шевченко).			

а) як засіб словесної гри (каламбур); б) для контрастної характеристики образів, предметів, явищ, настроїв; в) як засіб створення гумористичних, іронічних ефектів; г) для надання мовленню урочистого, піднесеного забарвлення
3. Продовжте речення: «Порівняння — це...». а) ...троп, побудований на зіставленні двох явищ, предметів, фактів для пояснення одного з них за допомогою іншого; б) ...троп, художнє означення, що виділяє та образно характеризує якусь рису певного явища, предмета, дії; в) ...троп, побудований на вживанні слів у переносному значенні на основі аналогії, подібності; г) ...троп, для якого характерне перенесення ознак, властивостей людини (чи живої істоти) на неживі предмети, явища та абстрактні поняття; г) ...троп, в основі якого лежить підкреслене перебільшення розмірів, рис, характеристик, ознак предмета чи явища
4. Вкажіть, у якому варіанті відповіді правильно визначено ознаки ділового стилю. а) широко використовуються емоційно-забарвлені слова, суспільно-політична лексика, риторичні запитання, вигуки, повтори, тон мовлення пристрасний, оцінний (іронія, сарказм, захоплення, гнів); б) основна лексика — загальноживані слова, позбавлені емоційно-стилістичного забарвлення, стилістично нейтральні, які вживаються лише в конкретно логічному значенні; вживання специфічної термінології, яка в інших стилях ніколи не використовується; вживання складних слів, утворених у різний спосіб, абrevіатур; вживання віддіслівних іменників, які нерідко є термінами; мовні штампи, прямий порядок слів; в) вживаються специфічні, синтаксично неподільні словосполучення, терміни; мовні засоби поєднуються з формулами, внаслідок чого досягається стислість викладу, чітке дотримання логічності й послідовності складових частин; речення, як правило, розповідні; г) загальноживана лексика, експресивна насиченість, діалогічні форми спілкування, риси індивідуалізації мовлення, вживання неповних речень, застосування міміки, жестів, багатство інтонацій, перемовляння; г) загальноживана лексика, експресивна насиченість, діалогічна форма спілкування поряд з авторським текстом, риси індивідуалізації мовлення, широке застосування лексики художнього зображення, тропів, стилістичних фігур синтаксису, ремарки, коментар, зміщення часових і просторових понять
5. Широке використання неповних та еліптичних речень, наявність стереотипних конструкцій, спонтанне (безпосереднє, непередбачене), переважно діалогічне мовлення - ці ознаки притаманні: а) художньому стилю; б) розмовному стилю; в) публіцистичному стилю
6. З'ясуйте, в якому рядку наведено стилістично нейтральні (загальноживані) мовні одиниці. а) суфікс, дієслово, присудок, фонема, епітет; б) мати, батько, вода, жито, робота; в) аналіз, синтез, індукція, дедукція, дослідження; г) за наказом, ввести до складу, відповідно до, згідно з, одержувач; г) статус, генотип, консенсус, виборча кампанія, трудівники полів
7. Виберіть афоризми: 1) Геній — це терпіння (<i>Ж. Бюффон</i>). 2) Не зближуйся з людьми, в яких надто гнучке сумління (<i>Е. Делакруа</i>). 3) Вишивки — ікони матерів (<i>В. Просточук</i>)
8. Стилiстична фігура, побудована на повторенні слів або афіксів з тотожними, схожими і взагалі взаємодоблювальними значеннями, — це: 1) тавтологія; 2) плеоназм; 3) перифраз
9. Вкажіть вид тропа: <i>Дрімє ліс.</i> а) метонімія; б) метафора; в) синекдоха
10. Позначте послідовно цифрами: 1 — фразеологічні зрощення, 2 — фразеологічні єдності, 3 — фразеологічні сполучення: бистрий на слово; глек розбити; пропускати повз вуха; узяти верх

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях. Форми організації навчання: аналіз текстів, робота в «малих групах» з літературою та словниками, творчо-дослідницькі завдання.

11. Форми контролю

Форми контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність праці викладача. Під час викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова ЗМІ (фонетичні аспекти журналістського професійного мовлення)» застосовують такі методи контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, як метод усного контролю у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль (письмові

відповіді на питання, предметний/термінологічний диктант, виконання репродуктивних, творчих, пошукових тощо завдань; модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування та ін.). Підсумковий контроль знань – іспит.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Шкала оцінювання

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис.}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

13. Методичне забезпечення

1. Навчальний план підготовки бакалавра 061 «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Опорні конспекти лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Перелік питань до екзамену. Екзаменаційні білети.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Вихованець І. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2012. 160 с.
3. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 256 с.
4. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124

с.

5. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ : Академія, 2005. 368 с.
6. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилїстика та культура мови). Київ : Довіра, 1999. 431 с.
7. Конторчук Г. К. Стилїстика української мови: Практичний курс: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Житомир: ПП «Рута», 2012. 219 с.
8. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 459 с.
9. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.
10. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура фахової мови : навч. посібник. Київ : Академія, 2007. 360 с.
11. Пентилюк М. Культура мови і стилїстика. Київ : Вежа, 2004. 240 с.
12. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2000. 248 с.
13. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилїстичні поради: навчальний посібник / 4-те вид. доп. Київ : Либідь, 2011. 272 с.
14. Рижко О. М. Практична стилїстика : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2013. 320 с.
15. Сагач Г. М. Риторика: Навчальний посібник. Київ: Ін Юре, 2000. 568 с.
16. Семашко Т. Ф. Практична стилїстика і культура мовлення : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 256 с.
17. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум. Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 214 с.
18. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
19. Шевченко Л. І. Стилїстика української літературної мови : функціональна діагностика тексту : навчальний посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.
20. Шульжук Н. В. Стилїстика сучасної української літературної мови : навчально-методичний посібник для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна література

1. Абрамович С. Д., Чікарьова М.Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / уклад. Я. Б. Тимошенко. Київ : Либідь, 1991. 256 с.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 232 с.
4. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 475 с.
5. Вихованець І. Р. Таїна слова. Київ : Радянська школа, 1990. 284 с.
6. Городенська К. Г., Кочукова Н. І., Куцак Г. М. Із найновіших рекомендацій щодо складних уживань в українській мові. Київ; Слов'янськ : Маторін, 2006. 83 с.
7. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Вінниця: Нова книга, 2003. 472 с.
8. Губенко Л. Г. Ораторське мистецтво: практичний посібник. Київ : Парламентське видавництво, 2002.
9. Деравчук С. Функціонально-семантичний статус епітетів у конфесійному стилі. *Дивослово*. 2003. № 1. С. 17–19.

10. Єлісовенко Ю. П. Ораторське мистецтво. Київ, 2002. 155 с.
11. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. *Мовознавство*. 2005. № 3–4. С. 112–125.
12. Єрмоленко С. Я. Стилістика сучасної української літературної мови в контексті слов'янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 25–36.
13. Караванський С. Секрети української мови. Підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.
14. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «я». Київ : Академія, 2001. 233 с.
15. Клименко Н. Ф. Як народжується слово. Київ : Радянська школа, 1991. 288 с.
16. Коваль А. П. Слово про слово. Київ : Радянська школа, 1986. 384 с.
17. Кочан І. М., Токарська А. С. Культура рідної мови. Львів : Світ, 1996. 232 с.
18. Кравець Л. В. Стилістика сучасної української мови (лексична й фразеологічна стилістика). Збірник вправ. Київ : ЗАТ «НЕВТЕС», 2002. 78 с.
19. Кравець Л. В. Стилістика сучасної української мови (фоностилістика, стилі). Збірник вправ. Київ : ЗАТ «НЕВТЕС», 2002. 48 с.
20. Кравець Л. В. Стилістика української мови: Практикум: Навч. посіб. / За ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
21. Куземська Г. Нездоланна Україна: Хроніка нищення української Церкви, мови, культури, народу. Київ : Фенікс, 2014. 132 с.
22. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко. Київ : Довіра, 2000. 169 с.
23. Левицький В. В. Звуковий символізм: основні поняття, ідеї, результати. *Мовознавство*. 1993. № 1. С. 16–25.
24. Мазурик Д. Нове в українській лексиці. Львів : Світ, 2002. 130 с.
25. Мацько Л. І., Кравець Л. В., Солдаткіна О. В. Стилістика ділового мовлення та редагування ділових документів. Навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ : Ун-т «Україна», 2005. 281 с.
26. Мацько Л. Українська мова в кінці ХХ ст. (Зміни в лексиці). *Дивослово*. 2000. № 4. С. 15–20.
27. Мова – народ : Висловлювання про мову та її значення в житті народу / Упоряд. О. Тихий. Київ : «Смолоскип», 2007. 416 с.
28. Огієнко І. Історія української літературної мови / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. С. Тимошик. Київ : Либідь, 1995. 296 с.
29. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». Київ : Арістей, 2004. 180 с.
30. Радевич-Винницький Я. Двомовність в Україні: теорія, історія, мововживання : Монографія. Київ : Посвіт, 2011. 592 с.
31. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посібник. Київ : Знання, 2006. 291 с.
32. Рябченко В. Мова як засіб творення соціальної дійсності. Київ : Фітосоціоцентр, 2011. 244 с.
33. Савойська С. В. Українська мова як державна: освіта, політика : Монографія. Київ : Вища школа, 2009. 319 с.
34. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
35. Струганець Л. І. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. Тернопіль: Астон, 2002. 352 с.
36. Тараненко О. О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.). *Мовознавство*. 2002. № 4–5. С. 33–39.
37. Таранець В. Українці: етнос і мова : Монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. 364 с.

38. Ткаченко О. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ : Наук. думка, 2014. 512 с.
39. Томан Іржі. Мистецтво говорити. Київ : Політвидав України, 1986. 239 с.
40. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду : док. і матеріали / упоряд.: Л. Масенко та ін. Київ : Києво-Могилянська академія, 2005. 399 с.
41. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови: Монографія. Запоріжжя : ЗДУ, 2002. 351 с.
42. Шевченко Л. Л. Біблія і становлення української літературної мови. *Мовознавство*. 2004. № 5–6. С. 56–61.
43. Ющук І. П. Мова наша українська. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2001. 144 с.
44. Яворська Г. Прескриптивна лінгвістика як дискурс: мова, культура, влада. Київ : Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, 2000. 285 с.

Довідкова література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
3. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2000. 128 с.
4. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. Київ : Либідь, 1995. 192 с.
5. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ. 1989. 217 с.
6. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Наукова думка, 2004. 448 с.
7. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (Топоніми та відтопонімі прикметники): Близько 25000 слів. Київ : Довіра, 2001. 526 с.
8. Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.
9. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 2007. Київ : Знання, 2004. 367 с.
10. Гринчишин Д. Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. Київ : Радянська школа, 1986. 222 с.
11. Довідник з культури мови / За редакцією С. Я. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 2005. 395 с.
12. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
13. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 202 с.
14. Калачник В. С., Савченко Л. Г. Українсько-російський словник наголосів. Харків : Каравела, 1997. 112 с.
15. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови», 2-ге видання доповнене й опрацьоване. Київ : «Українська Книга», 2000. 480 с.
16. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2017. 656 с.
17. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. Київ: Рад. школа, 1989. 200 с.
18. Культура української мови. Довідник / За ред. В. М. Русанівського. Київ. 1990. 432 с.

19. Культура української мови: Довідник / За редакцією В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1996.
20. Новий український правопис. Київ : ТОВ «Центр учбової літератури», 2019. 282 с.
21. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 629 с.
22. Орфоепічний словник української мови : у 2 т. / Уклад.: М. М. Пешак та ін. Київ, 2001. 123 с.
23. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. Київ: Наукова думка, 1976. 288 с.
24. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. Київ : Довіра, 2001. 477 с.
25. Полюга Л. М. Морфемний словник: Близько 36 000 слів. Київ : Рад. шк., 1983. 464 с.
26. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови / За ред. Л. С. Паламарчука. 2-ге вид., доп. і випр. Київ : Довіра, 2001. 275 с.
27. Російсько-український словник : у 4 т. / І. С. Гнатюк, С. І. Головащук, В. В. Жайворонок та ін. Київ : Знання, 2011–2014.
28. Російсько-український словник-довідник. Київ : Довіра, 2005. 941 с.
29. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних сполучень / Укл. Л. О. Пустовіт, С. І. Скопенко, Г. М. Сюта, І. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
30. Словник синонімів української мови (у 2 томах). Київ : Наукова думка, 1999-2000. 960 с.
31. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ. 1989. 219 с.
32. Словник української мови. Ред. В. В. Жайворонок. — Київ : Просвіта, 2012. 1320 с.
33. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1096 с.
34. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навч. кн. «Богдан», 2000. 88 с.
35. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. Київ. 2003. 195 с.
36. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
37. Український орфографічний словник: Орфографічний словник української мови: Близько 143 000 слів / За ред. Л. М. Полюги. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2002. 1006 с.
38. Фразеологічний словник української мови: У 2-х т. / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 1993. 154 с.
39. Яременко В., Сліпущко О. Новий тлумачний словник сучасної української мови / За ред. В. Бусла. Київ : Аконіт, 1998.

Інформаційні ресурси

1. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-8. (А-Мішурний) [Електронний ресурс]. Режим доступу :<http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
2. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
3. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-10. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
4. Сайт Український мовно-інформаційний фонд НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>
5. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?ll=61>.

6. Словник української мови. У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. — Київ: Наукова думка, 2010. — Т.1. А — Б. — 911 с. [Онлайновий доступ до перших шести томів](#). Томи 1-9: [Переглянути онлайн](#).
7. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) на сайті [Словопедія](#).
8. Вікісловник uk.wiktionary.org. [Переглянути онлайн](#).
9. ГРАК, Генеральний регіонально анотований корпус української мови. [Переглянути онлайн](#).
10. Український національний лінгвістичний корпус. [Онлайн](#).
11. Корпус інтернет-текстів українською мовою. [Онлайн](#).
12. Корпус української мови з порталу Мова.інфо. [Онлайн](#).
13. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України: Український лінгвістичний портал — [Словники України Online](#).
14. Українські словники он-лайн: орфографічний, тлумачний, синонімів [rozum.org.ua](#).
15. Українські словники на лінгвістичному порталі [mova.info](#).
16. Українські словники на сайті [Словопедія](#).
17. Багатомовний онлайн словник [Glosbe](#).
18. Портал словників української мови СЛОВНИК.ua. [Онлайн](#).
19. Словники української мови онлайн [на WorldwideDictionary.org](#).
20. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Онлайн](#).
21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: [www.nbuv.gov.ua](#)
22. Підручники онлайн. Режим доступу:
1. <http://kultura-movy>.
 2. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
 3. <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>
 4. <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/>
 5. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
 6. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
 7. <http://sum.in.ua/>
 8. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
 9. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
 10. <http://www.litopys.org.ua/>
 11. <http://www.mova.info/>
 12. <http://www.novamova.com.ua/>
 13. <http://www.pravopys.net/>
 14. <http://www.r2u.org.ua/>
 15. <http://www.rozum.org.ua>
 16. <http://www.pereklad.kiev.ua>

15. СХЕМА СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

1. Визначте, до якого функціонального стилю сучасної української мови належить даний текст. Назвіть підстиль і жанр:

- Науковий (власне науковий, науково-навчальний, науково-популярний, науково-публіцистичний, науково-діловий підстилі, стаття, доповідь, виступ, рецензія, звіт, бібліографія тощо за жанром).

- Публіцистичний (газетно-журнальний, художньо-публіцистичний, науково-публіцистичний підстилі, стаття у пресі, репортаж, інтерв'ю, дорожні замальовки, нарис, фейлетон, виступ на мітингу тощо за жанром).

- Художній (прозовий, поетичний за формою, ліричний, епічний, драматичний підстилі, гумореска, усмішка, балада, пісня, казка, легенда уривок із повісті, роману, новели, комедії, власне драми, трагедії тощо за жанром).

- Розмовний (розмовно-літературний, розмовно-побутовий підстилі, в межах якого стилю використовується і з якою метою – вказати).

- Офіційно-діловий (адміністративно-канцелярський, законодавчий, дипломатичний підстилі, назва документа).

- Окремо виділити епістолярний та конфесійний стилі (листи, церковні тексти).

2. Визначте комунікативну мету даного тексту (обмін інформацією, популяризація наукових знань, вплив на свідомість адресата, переконання його в правильності своєї думки, вираження автором власних емоцій, вплив на чуттєву сферу читача тощо).

3. Охарактеризуйте виражальні засоби мови тексту на всіх рівнях:

- Фонетичні засоби стилістики (свідоме обрання варіанта норми з метою милозвучності, порушення фонетичних норм у тексті, мета автора). Алітерація, асонанс, звуконаслідування.

- Лексичні засоби стилістики (використані автором метафори, омоніми, синоніми, антоніми, пароніми; знайдіть, якщо є в тексті, каламбур (гра слів), стилістичні фігури: посилювальний повтор, градація, ампліфікація, плеоназм, тавтологія, антитеза, оксиморон; назвіть у тексті терміни, мовні штампи, професійні слова, застарілу лексику, лексичні діалектизми, розмовно-просторічні слова (якщо є).

- Фразеологічні засоби стилістики (знайдіть, якщо є, в даному тексті фразеологічні словосполучення або речення, фразеологізми- заперечення, порівняння, вигуки, окремо визначте прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми, максими, сентенції, парадокси, літературні цитати, ремінісценції, вкажіть сталі вирази діловодства та наукові терміни і професіоналізми – стійкі словосполучення). Чи відбулась у тексті трансформація фразеологізмів?

- Стилістичні можливості словотвору (вказіть способи деривації в тексті).

- Морфологічні засоби стилістики (вказати стилістичні функції окремих частин мови (граматичних категорій) у пропонованому для аналізу тексті, проаналізувати частотність вживання повнозначних і службових частин мови). Назвати, якщо є, асиндетон і полісиндетон.

- Стилістичні ресурси синтаксису: вказати типи речень за метою висловлювання й інтонацією, знайти, якщо є, односкладні й неповні речення, вказати, чим ускладнені прості речення. Визначити типи складних речень у тексті, якщо є, вказати ССК. Визначити засоби зв'язку між реченнями в тексті, якщо є, вказати пряму, непряму, невластне пряму й вільну пряму мову. Знайти, якщо є, діалог або полілог. Якщо в тексті є період, знайти в ньому засновок, паузу й висновок (у класичному періоді), або показати структуру оберненого, обрамленого й обірваного періодів. Знайти, якщо є в тексті, синтаксичні засоби художньої виразності.